

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

MALLI TYÖTERVEYSHUOLLON TOIMINTASUUNNITELMAKSI

Pelastustoimen uudistushanke /
Henkilöstöryhmä

MALLI TYÖTERVEYSHUOLLON TOIMINTASUUNNITELMAKSI

Tämän suunnitelman on tarkoitus toimia mallina pelastuslaitoksen työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa (työterveyshuoltolaki 11 §) laadittaessa. Pelastustoimen kumppanuusverkosto suosittelee, että työterveyshuollon toimintasuunnitelma on osa pelastuslaitoksen työsuojelun toimintaohjelmaa (työturvallisuuslaki 9 §). Tämän toimintasuunnitelman rakenteessa edellä mainittu tavoite on huomioitu mm. siten, että asiakirjan liitteet ovat yhteisiä työsuojelun toimintaohjelmalle.

Malli mahdollistaa yhdenmukaisten menettelyjen ja palvelusisältöjen toteuttamisen Suomen pelastustoimessa alueesta ja palveluntuottajasta riippumatta. Pelastuslaitos voi implementoida mallin haluamallaan tavalla ja poiketa sen sisällöstä. Suosituksena on noudattaa tämän mallin rakennetta, jolloin suunnitelmien valtakunnallinen vertailtavuus säilyy.

1	Työnantajan toiminta	4
1.1	Toiminnan yleinen kuvaus	4
1.2	Arvio työhyvinvointiin vaikuttavista muutoksista	4
2	Tunnistetut ammattiin liittyvät altisteet	4
2.1	Operatiivisen toiminnan tunnistetut altisteet.....	4
2.2	Altisteiden seuranta ja ASA	5
3	Työpaikkaselvitykset.....	5
4	Terveystarkastukset.....	5
4.1	Tarkastusten sisältö.....	5
4.2	Terveystietojen siirtäminen.....	6
5	Sairaanhoito ja muut työterveyshuollon lisäpalvelut.....	6
6	Työssä selviytymisen seuranta ja kuntoutukseen ohjaaminen	6
7	Liikuntakoulutus ja elintapojen ohjaus.....	7
8	Sairauspoissaolot.....	7
8.1	Sairauspoissaolojen myöntäminen.....	7
8.2	Sairauspoissaolojen seuranta	7
8.3	Korvaavan työn toimintamalli	7
9	Henkilöstön terveyteen liittyvät kehittämishankkeet	7
10	Työturvallisuus.....	8
11	Mittarit, laadun ja vaikuttavuuden arviointi ja seuranta	8
11.1	Henkilöstön terveyden ja hyvinvoinnin seuranta.....	8
11.2	Työterveyshuollon toiminta	8

Liitteet

Huom! Liiteluettelo on yhteinen työsuojelun toimintaohjelman kanssa ja vielä luonnosvaiheessa

Liite nro	Asiakirja	Isäntäorganisaatio	Pelastuslaitos
1.	Työterveyshuollon toimintasuunnitelma		
2.	Altistumisen seurantaohje		
	Defusing, debriefing, kriisituki		
3.	Ergonomian edistäminen ja apuvälineet		
4.	Henkilöstöliikunta ja hyvinvointitoiminta		
5.	Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäisy ja hallinta työyhteisössä		
6.	Korvaavan työn toimintamalli		
7.	Muun henkilökunnan fyysisen kunnan testaus- tai seurantamenetelmä		
8.	Muutosohjelma		
9.	<i>Nuorten 16-18-vuotiaiden osallistumisohje</i>		
10	Ohje huumausainetestauksesta		
11	Operatiivisen henkilöstön työhöntulotarkastukset ja määrävuositarkastukset		
12	Palomiesten liikuntakoulutus		
13	Päihdeohjelma		
14	Päivätyöhenkilöstön työhöntulotarkastukset ja ikävuositarkastukset		
15	Sairaanhoidon ja työterveyshuollon palvelut		
16	Sairauspoissaolojen seuranta ja aktiivinen aikainen puuttuminen (varhainen välittäminen) – tavoitteena pitkäaikaisterveys		
17	Sisäisen valvonnan ohjeet - tarkennettava		
18	Suojalaitteiden ja varusteiden huolto-ohjelma		
19	Työhyvinvoinnin kehittämisohjelma		
20	Työhyvinvoinnin kehittämisohjelma		
21	Työhön paluun tukeminen		

**Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto**

3(9)

22	Työpaikkaselvitykset (kiinteistö/toiminnalliset)		
23	Työsuojeluilmoitus-ohje		
24	Työympäristön riskin arviointi (Vaarojen arviointi)		
25	Uhka- ja väkivaltatilanneohje		
26	Vesisukeltajien hampaiden huolto		
27	Operatiivisen henkilöstön toimintakunnon testaus		

1 Työnantajan toiminta

1.1 Toiminnan yleinen kuvaus

Pelastuslaitos vastaa toimialueellaan pelastuslaissa ja muissa laeissa pelastustoimelle määräytyistä onnettomuuksien ehkäisyä, pelastustoiminnan ja varautumisen tehtävistä sekä ensihoitopalveluista.

- Pelastuslaitoksen henkilöstömäärä on xxx, joka jakaantuu seuraavasti:
- Palomiehet ja muut operatiiviseen pelastustoimintaan ja ensihoitoon osallistuvat xx
- Palomestarit ja muut pelastustoiminnan johtamiseen osallistuvat xx
- Päätoimisesti ensihoidon operatiiviseen toimintaan osallistuvat xx
- Muut työntekijät xxx

Vakinaisen henkilöstön lisäksi on noin xxx sivutoimista tai sopimuspalokuntalaista työntekijää, jotka toimivat pelastustehtävissä sopimuspalokunnan valvonnassa.

1.2 Arvio työhyvinvointiin vaikuttavista muutoksista

Esim: Pelastuslaitos on 1.1.2020 alkaen liittymässä osaksi maakuntahallintoa. Muutos aiheuttaa epävarmuutta henkilöstössä mm. työehtojen pysyvyyden ja työpaikkojen säilymisen osalta vuoden 2022 jälkeen. Muutoksen valmistelu työllistää erityisesti pelastuslaitoksen johtoa ja keskijohtoa erittäin paljon ja lisää työtaakkaa. Näiden tekijöiden arvioidaan vaikuttavan henkilöstön yleiseen työhyvinvointiin.

2 Tunnistetut ammattiin liittyvät altisteet

2.1 Operatiivisen toiminnan tunnistetut altisteet

Pelastustoiminnan henkilöstöllä (pm), ensihoitajilla (eh) ja pelastustoiminnan johtajilla on tunnistettu seuraavat altisteet:

	pm	eh	pj
Melu. Tärinä. Kuumuus. Kylmyys.	x		
Sääolosuhteet	x	x	
Savukaasut ja niiden kemialliset yhdisteet. Työssä saattaa joutua tekemisiin kemiallisten aineiden kanssa.	x	x	x
Taudinaiheuttajat: bakteerit, virukset, veri, eritteet jne. Pölyt.	x	x	
Yötyö	x	x	x
Kuormittavat työasennot	x	x	
Sosiaaliset Työn on vaativaa henkisesti, fyysisesti ja sosiaalisesti. Psykofyysinen kuormitus.	x	x	x
Tapaturmavaara. Työssä on mahdollisuus päivittäin erilaisiin vaaratekijöihin, fyysinen väkivalta, liikenteen riskit.	x	x	

Muiden ammattiryhmien altisteet ja edellä mainittujen altisteiden tarkempi kuvaus tehdään työpaikkaselvityksissä. (Tämä kohta tarkennetaan Uudenmaan alueen altistetyöryhmän työn jälkeen liitteessä)

Ensihoitotehtävissä toimiville annetaan rokotukset työtehtävän mukaisesti. Jos työntekijä ei suostu ottamaan lain edellyttämää rokotetta eikä hänellä ole niihin sairastetun taudin tuomaa suojaa, työntekijä ei ole soveltuva kyseiseen tehtävään, eikä työnantaja voi käyttää häntä tehtävässä (Tartuntatautilaki 48 §).

2.2 Altisteiden seuranta ja ASA

Lain mukaan työnantajan tulee pitää luetteloa niistä työntekijöistä, jotka altistuvat työssään syöpävaarallisille tekijöille merkittävästi enemmän kuin sellaiset henkilöt, joilta puuttuu erityinen altistuminen näille tekijöille (ASA-luettelo). Työnantajan tulee ilmoittaa Työterveyslaitoksen ASA-rekisteriin vuosittain ne työpaikan työntekijät, jotka ovat altistuneet syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille merkittävän osan työajastaan (kahdesta neljään tuntia päivässä), vähintään 20 työpäivän ajan, tai joiden altistuminen on todettu työhygieenisillä mittauksilla. Ilmoitus on tehtävä myös merkittävästä kerta-altistumisesta esimerkiksi onnettomuustilanteessa.)

Tarkempi suositus asiasta on liitteessä.

Liite: Altistumisen seurantaohje

3 Työpaikkaselvitykset

Työpaikkaselvitys voidaan tehdä työpistekohtaisesti tai tehtäväkohtaisesti. Jälkimmäinen soveltuu työhön, jossa työtä tehdään eri paikoissa ja riskit vaihtelevat työn tekemispaikan tai työtehtävän mukaisesti.

Tällä suunnitelmakaudella tehdään seuraavat työpaikkaselvitykset:

- xxx ja aikataulu
- yyy ja aikataulu

Työpaikkaselvitysten toteutumisesta vastaa Matti Meikäläinen.

Työpaikkaselvityksestä tehty arvio ja toimenpidesuositukset työolosuhteiden kehittämiseksi kirjataan työpaikkaselvityksestä tehtävään kirjalliseen raporttiin. Raportit käsitellään yhteistoiminnassa työnantajan henkilöstön kanssa. Raportit liitetään toimintasuunnitelman seurantamuistioon ja raportin perusteella päätetyt kehittämistoimenpiteet kirjataan toimintasuunnitelmaan.

4 Terveystarkastukset

4.1 Tarkastusten sisältö

Tämän työterveyshuoltosopimuksen mukaisesti suoritetaan seuraavat työhöntulo-, ikäkausi- ja määräaikaistarkastukset ja fyysisen toimintakunnon testaukset seuraavien liitteiden mukaan:

Liite: Päivätyöhenkilöstön työhöntulotarkastukset ja ikävuositarkastukset

Liite: Operatiivisen henkilöstön työhöntulotarkastukset ja määrävuositarkastukset

Liite: Operatiivisen henkilöstön toimintakunnon testaus

Liite: Muun henkilökunnan fyysisen kunnon testaus- tai seurantamenetelmä

Liite: Huumausainetestaukset

Tarkastukset koskevat myös sivutoimisia palomiehiä sekä sopimuspalokuntien hälytysosastojen henkilöstöä liitteissä tarkemmin mainitulla tavalla.

Toimintasuunnitelmakaudella säännöllisten perustarkastusten tavoitteet ovat seuraavat:

- Liitteiden perusteella kirjataan mitä tarkastuksia toimintavuonna tehdään

Lisäksi suoritetaan seuraavat lisätarkastukset:

- Esim. kehittämishjelmaan liittyvät erikoistarkastukset altisteiden tms. perusteella

4.2 Terveystietojen siirtäminen

Työterveyshuollon on annettava työntekijöille ja työnantajalle tarpeellisia tietoja työssä ja työpaikan olosuhteissa esiintyvistä terveyden vaaroista ja haitoista sekä niiden torjuntakeinoista. Työntekijälle on annettava tietoja työterveyshuollon työntekijälle suorittamista terveystarkastuksista, niiden tarkoituksesta, tuloksista ja tulkinnoista sekä muusta työterveyshuollon sisällöstä.

Työnantajalla, työpaikan työsuojelutoimikunnalla ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada työterveyshuoltotehtävissä toimivilta henkilöiltä sellaisia näiden asemansa perusteella saamia tietoja, joilla on merkitystä työntekijöiden terveyden sekä työpaikan olosuhteiden terveellisyyden kehittämisen kannalta. Salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja ei saa ilmaista, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna siihen suostumustaan siten kuin erikseen säädetään (TTHL 17-18 §).

Terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä taikka sen tehtäviä suorittava henkilö ei saa ilman potilaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 13 §).

Henkilöltä saadun suostumuksen mukaisesti osapuolet ovat sopineet terveystietojen siirtämisestä FireFit-järjestelmästä ja muulla tavoin seuraavaa: XXXX

Osapuolet sitoutuvat tekemään parhaansa, jotta potilastiedot voidaan siirtää toiselle terveydenhuollon toimijalle työterveyshuoltotoimittajan vaihtuessa.

Liite: Suostumusmalli potilastietojen siirtämiseksi

5 Sairaanhoito ja muut työterveyshuollon lisäpalvelut

Sairaanhoitotasoiset ja muut työterveyshuollon lisäpalvelut on kuvattu liitteissä:

Liite: Sairaanhoidon ja työterveyshuollon palvelut

Liite: Vesisukeltajien hampaiden huolto

Liite: Ergonomian edistäminen ja apuvälineet

6 Työssä selviytymisen seuranta ja kuntoutukseen ohjaaminen

Vajaakuntoisen työntekijän työssä selviytymisen seuranta ja edistäminen ovat osa työterveyshuollon tehtäviä. Työntekijä saa työterveyshuollosta kuntoutusta koskevaa neuvontaa ja tarvittaessa hänet

ohjataan hoitoon tai lääkinälliseen tai ammatilliseen kuntoutukseen. Tähän toimintasuunnitelmaan liittyvät seuraavat tukiohjelmat:

Liite: Sairauspoissaolojen seuranta ja aktiivinen aikainen puuttuminen (varhainen välittäminen)

Liite: Työhön paluun tukeminen

Liite: Päihdeohjelma

Toimintasuunnitelmakaudella toteutetaan lisäksi seuraava tukiohjelma:

- Esim. ASLAK-tavoitteet

7 Liikuntakoulutus ja elintapojen ohjaus

Pelastuslaitoksen operatiivinen henkilöstö on velvollinen osallistumaan työaikana liikuntakoulutukseen seuraavasti:

Liite: Palomiesten liikuntakoulutus

Henkilöstölle järjestetään lisäksi terveellisten elintapojen ohjausta ja muuta liikuntaa seuraavan ohjelman mukaisesti:

Liite: Henkilöstöliikunta ja hyvinvointitoiminta

8 Sairauspoissaolot

8.1 Sairauspoissaolojen myöntäminen

Sairauspoissaolosta päättää lähiesimies. Työnantajalla on halutessaan aina oikeus vaatia esittämään työterveyshuollon kirjoittama todistus. Pelastuslaitoksen henkilöstöhallinto antaa asiassa tarkemmat menettelyohjeet.

8.2 Sairauspoissaolojen seuranta

Esimiehen tulee seurata työntekijöiden sairauspoissaolojen määrää ja reagoida varhaisen puuttumisen hälytysrajojen täyttymiseen. Hälytysrajat ja menettelyt on kuvattu liitteessä

Liite: Varhaisen puuttumisen menettely.

8.3 Korvaavan työn toimintamalli

Käytössä on korvaavan työn toimintamalli, jonka tarkoituksena on löytää henkilölle vaihtoehtoinen työ, mikäli henkilö ei ole sairauden johdosta kykenevä suoriutumaan omasta tehtävästä. Tilanne arvioidaan yksilöllisesti työterveyshuollossa yhteistyössä työnantajan kanssa. Toimintamalli on kuvattu liitteessä

Liite: Korvaavan työn toimintamalli

9 Henkilöstön terveyteen liittyvät kehittämishankkeet

Tähän kirjataan toimintasuunnitelmakaudelle suunnitellut henkilöstön terveyteen ja työssä jaksamiseen liittyvät kehittämishankkeet ja työterveyshuollon osallistuminen niihin.

Työterveyshuolto ja työnantaja seuraavat yhdessä kehittämishankkeiden toteutumista osana hankesuunnitelmaa ja tämän toimintasuunnitelman seuranta.

Esim: Maakuntaudistuksen työhyvinvointiin kohdistuvien vaikutusten laimentamiseksi pelastuslaitos on laatinut muutosohjelman, joka sisältää henkilöstöön kohdistuvia tukitoimenpiteitä. Työterveyden osalta sovitaan seuraavista tehtävistä ohjelmaan liittyen:

Liite: Muutosohjelma

10 Työterveyskysely

Työterveyshuolto lähettää työterveyskyselyn sähköisesti vastattavaksi pp.kk. ja tulokset käsitellään pp.kk. yhteistoimintakokouksessa.

11 Työturvallisuus

Työterveyshuolto osallistuu asiantuntijana tilaajan työsuojelun yhteistoimintaan. Yhteistoiminnasta on sovittu työsuojelun toimintaohjelmassa. Tämä toimintasuunnitelma on osa työsuojelun toimintasuunnitelmaa.

12 Kriisiapu

Työterveyshuollon palveluista liittyen kriisiapuun on sovittu liitteessä:

Liite: Defusing, debriefing, kriisituki

13 Mittarit, laadun ja vaikuttavuuden arviointi ja seuranta

13.1 Henkilöstön terveyden ja hyvinvoinnin seuranta

Henkilöstön terveyttä ja hyvinvointia työyhteisössä seurataan seuraavilla mittareilla:

- Lyhyiden (0-3 pv) sairauspoissaolojen määrä, palomiesten päivien laskeminen??, raportin tuottaa XX
- Pitkien sairauspoissaolojen kerrat ja pituus, raportin tuottaa XX
- Työtehtävissä tapahtuneiden tapaturmien määrä ja pituus, raportin tuottaa pelastuslaitos
- Työmatkalla tapahtuneiden tapaturmien määrä ja pituus, raportin tuottaa pelastuslaitos
- Liikuntakoulutuksessa tapahtuneiden tapaturmien määrä ja pituus, raportin tuottaa pelastuslaitos
- Sairauspoissaolot diagnosoiryhmittäin, raportin tuottaa XXX
- Työterveyskysely (malli/toistuvuus?), raportin tuottaa työterveyshuolto

13.2 Strateginen HR, mittarit

- Työkyvyttömyyskustannukset (=sairauspoissaoloista maksettu palkka + varhemaksut + tapaturmavakuutusmaksu + työterveyshuollon kustannukset) %:ia palkkasummasta, raportin tuottaa XXX
- Työhyvinvointikysely (malli/toistuvuus?), raportin tuottaa pelastuslaitos
- Tapaturmataajuus, raportin tuottaa XX

13.3 Työterveyteen liittyvät omat toimenpiteet

- Varhaisen puuttumisen palaverien toteutuminen
- Paluun tuen palaverien toteutuminen
- Sähköisen terveystarkastuksen toteutuminen kyllä/ei
- Työyhteisösovittelu; toteutuneet sovitteluprosessit/sovinnot
- Työtapaturmaraporttien käsittelyn tutkinta-% ja ajantasaisuus

13.4 Työterveyshuollon toiminta

- Työterveyshuollon asiakastyytyväisyysmittaus
- Työterveyshuoltoa koskevien palautteiden määrä ja laatu
- Työterveyshuollon toimintasuunnitelman toteutuminen
- Itsearviointi

Mittaristoa ja sen mittareiden laskentatapaa tarkennetaan myöhemmin huomioiden pelastustoimen indikaattorit –hankkeen tulokset sekä maakuntien hr-mittarit.